

1. Inžinerinė infrastruktūra

1.1 Inžinerinės infrastruktūros pagrindiniai tikslai

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies pagrindiniai tikslai yra:

- plėtoti ir tobulinti inžinerines infrastruktūros sistemą Kupiškio rajono savivaldybėje;
- derinant valstybės, apskrities ir savivaldybės interesus, parengti savivaldybės teritorijos inžinerinės infrastruktūros tvarkymo bei darnaus vystymo nuostatas;
- atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (Žin., 2002, Nr.110-4852) išskeltus inžinerinės infrastruktūros vystymo ir pertvarkymo prioritetus, detalizuoti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinius Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje;
- numatyti priemonės gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti;
- numatyti priemonės, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, ekologinę pusiausvyrą.

1.2 Vandens tiekimas

Vadovaujantis LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (Žin., 2006, Nr. 82–3260 su vėlesniais pakeitimais) nuostatomis numatoma, kad ne mažiau kaip 95 % Kupiškio rajono gyventojų būtų aprūpinami viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu. Tuo tikslu turi būti plečiami esami vandentiekio tinklai ir įrengiamos naujos modernios vandens tiekimo sistemos. Siekiant įgyvendinti LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (Žin., 2006, Nr. 82–3260 su vėlesniais pakeitimais) reikalavimus turi būti parengtas Kupiškio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas (šiuo metu rengiamas).

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatoma, kad visas tiekiamas vanduo atitiks dabar galiojančią higienos normą HN 24:2003 „Geriamo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ (Žin., 2003, Nr. 79–3606 su vėlesniais pakeitimais).

Norint įgyvendinti bent dalį aukščiau išvardintų siekių Kupiškio rajono bendrajame plane numatoma (žr. „Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinį“):

- Vystyti vandentiekio sistemą Kupiškio aglomeracijoje. Prie Kupiškio m. vandens tiekimo sistemos prijungti Byčių, Aleksandrijos, Aukštupėnų, Paketurių, Pyragių, Svidenių, Šepetos, Šnipeliškių ir Smilgių gyvenamąsias vietas. Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Paketurių ir Svidenių pajininkų ir pritaikyti ją tolimesniam vandentiekio sistemos vystymui, nesant galimybei įrengti naujus vandentiekio tinklus;
- Vystyti vandentiekio sistemą Alizavos mstl.;
- Įrengti vandentiekio sistemą Bakšėnų k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Palėvenėlės k.;
- Įrengti vandentiekio sistemą Salamiesčio mstl.;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Antašavos mstl. pajininkų ir ją atnaujinus vystyti, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos įrengti naują vandentiekio sistemą Antašavos mstl.;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Darsiškių k. pajininkų ir ją atnaujinus vystyti prisijungiant prie Antašavos mstl. vandentiekio sistemos, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos įrengti naują vandentiekio sistemą ir ją prijunti prie Antašavos mstl. vandentiekio sistemos;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Didžprūdžių k. pajininkų ir ją atnaujinus vystyti Didžprūdžių ir Maugarų k., nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos įrengti naują vandentiekio sistemą Didžprūdžių ir Maugarų k.;

- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Drūlėnų k. pajininkų ir ją atnaujinus prijungti prie Kupiškio m. vandentiekio sistemos, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos įrengti naują vandentiekio sistemą ir ją prijungti prie Kupiškio m. vandentiekio sistemos;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Papilių k. pajininkų ir ją atnaujinus vystyti, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Papilių k. pajininkų įrengti naują vandentiekio sistemą;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Uoginių k. pajininkų ir ją atnaujinus vystyti, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Uoginių k. pajininkų įrengti naują vandentiekio sistemą;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Biliūnų k. bendruomenės ir ją atnaujinus vystyti prijungiant prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Biliūnų k. bendruomenės įrengti naują vandentiekio sistemą ir ją prijungti prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Kreipšių k. bendruomenės ir ją atnaujinus vystyti prijungiant prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Kreipšių k. bendruomenės įrengti naują vandentiekio sistemą ir ją prijungti prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos;
- Vystyti vandentiekio sistemą Virbališkių k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Noriūnų k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Rudilių k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Laičių k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Naivių k.;
- Vystyti bendrą vandentiekio sistemą Skapiškio mstl. ir Dailiūnų k.;
- Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Lukonių k. pajininkų ir ją atnaujinus vystyti, nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos įrengti naują vandentiekio sistemą Lukonių k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Subačiaus m.;
- Įrengti vandentiekio sistemą Subačiaus mstl. ir ją prijungti prie Subačiaus m. vandentiekio sistemos;
- Vystyti vandentiekio sistemą Valakų k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Adomynės k.;
- Vystyti vandentiekio sistemą Juodpėnų k.;
- Vystyti bendrą vandentiekio sistemą Juodžiūnų k. ir Šimonių mstl.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatomi šie darbai vandentiekio srityje:

Seniūnija	Gyvenvietė	Numatoma tinklų plėtra, km	Numatoma vandentiekio sistemos įrenginių pertvarka
Kupiškio ir Noriūnų sen.	Kupiškio aglomeracija (Kupiškis, Byčiai, Aleksandrija, Aukštupėnai, Paketuriai, Pyragiai, Svideniai, Šepeta, Šnipeliškis, Smilgiai)		Rekonstruoti/renovuoti esamą Kupiškio m. vandenvietę, renovuoti/rekonstruoti vandens gerinimo įrenginius, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Prie Kupiškio m. vandens tiekimo sistemos prijungti Byčių, Aleksandrijos, Aukštupėnų, Paketurių, Pyragių, Svidenių, Šepetos, Šnipeliškių ir Smilgių gyvenamąsias vietas. Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Paketurių ir Svidenių pajininkų ir ją pritaikyti tolimesniam vandentiekio sistemos vystymui.

			Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
Alizavos sen.	Alizavos mstl.		Plėtoti vandentiekio tinklus ir rekonstruoti/renovuoti esamus blogos būklės vandentiekio tinklus. Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
	Bakšėnų k.		Įrengti vandenvietę, vandens gerinimo įrenginius ir vandentiekio tinklus.
	Palėvenėlės k.		Plėtoti vandentiekio tinklus ir rekonstruoti/renovuoti esamus blogos būklės vandentiekio tinklus. Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį.
	Salamiesčio mstl.		Įrengti vandenvietę, vandens gerinimo įrenginius, vandens tiekimo tinklus.
Kupiškio sen.	Antašavos mstl.		Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Antašavos mstl. pajininkų ir ją atnaujinti (rekonstruoti/renovuoti vandenvietę, vandentiekio tinklus) vystyti (įrengiant vandens gerinimo įrenginius, plėtojant vandens tiekimo tinklus). Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Antašavos mstl. pajininkų įrengti naują vandenvietę, vandens gerinimo įrenginius ir vandentiekio tinklus.
	Darsiškių k.		Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Darsiškių k. pajininkų ir ją atnaujinti (rekonstruoti/renovuoti vandentiekio tinklus) vystyti (plėtojant vandentiekio tinklus) prijungiant prie Antašavos mstl. vandentiekio sistemos. Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Darsiškių k. pajininkų įrengti naujus vandentiekio tinklus ir juos prijungti prie Antašavos mstl. vandentiekio sistemos.
	Didžprūdžių ir Maugarų k.		Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Didžprūdžių k. pajininkų ir ją atnaujinti (rekonstruoti/renovuoti vandenvietę, vandentiekio tinklus) vystyti (įrengiant vandens gerinimo įrenginius, plėtojant vandens tiekimo tinklus). Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Didžprūdžių k. pajininkų įrengti naują vandenvietę, vandens gerinimo įrenginius ir vandentiekio tinklus.
	Drūlėnų k.		Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Drūlėnų k. pajininkų ir ją atnaujinti (rekonstruoti/renovuoti vandentiekio tinklus) vystyti (plėtojant vandentiekio tinklus) prijungiant prie Kupiškio m. vandentiekio sistemos. Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Drūlėnų k. pajininkų įrengti naujus vandentiekio tinklus ir juos prijungti prie Kupiškio m. vandentiekio sistemos.

	Papilių k.	Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Papilių k. pajininkų ir ją atnaujinus (rekonstravus/renovavus vandenvietę, vandentiekio tinklus) vystyti (įrengiant vandens gerinimo įrenginius, plėtojant vandens tiekimo tinklus). Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Papilių k. pajininkų įrengti naują vandenvietę, vandens gerinimo įrenginius ir vandentiekio tinklus.
	Uoginių k.	Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Uoginių k. pajininkų ir ją atnaujinus (rekonstravus/renovavus vandenvietę, vandentiekio tinklus) vystyti (įrengiant vandens gerinimo įrenginius, plėtojant vandens tiekimo tinklus). Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Uoginių k. pajininkų įrengti naują vandenvietę, vandens gerinimo įrenginius ir vandentiekio tinklus.
	Virbališkių k.	Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus.
Noriūnų sen.	Noriūnų k.	Rekonstruoti/renovuoti esamą Noriūnų k. vandenvietę, renovuoti/rekonstruoti vandens gerinimo įrenginius, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
	Rudilių k.	Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus.
Skapiškio sen.	Biliūnų k.	Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Biliūnų k. bendruomenės ir ją atnaujinus (rekonstravus/renovavus vandentiekio tinklus) vystyti (plėtojant vandentiekio tinklus) prijungiant prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos. Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Biliūnų k. bendruomenės įrengti naujus vandentiekio tinklus ir juos prijungti prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos.
	Kreipšių k.	Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Kreipšių k. bendruomenės ir ją atnaujinus (rekonstravus/renovavus vandentiekio tinklus) vystyti (plėtojant vandentiekio tinklus) prijungiant prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos. Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Kreipšių k. bendruomenės įrengti naujus vandentiekio tinklus ir juos prijungti prie Skapiškio mstl. vandentiekio sistemos.

	Laičių k.		Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
	Naivių k.		Įrengti papildomą vandens gavybos gręžinį, palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus.
Subačiaus sen.	Skapiškio mstl. ir Dailiūnų k.		Vystyti bendrą Skapiškio mstl. ir Dailiūnų k. vandentiekio sistemą. Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
	Lukonių k.		Esant galimybei perimti vandentiekio sistemą iš Lukonių k. pajininkų ir ją atnaujinti (rekonstruoti/renovuoti vandenvietę, vandentiekio tinklus) vystyti (įrengiant vandens gerinimo įrenginius, plėtojant vandens tiekimo tinklus). Nesant galimybei perimti vandentiekio sistemos iš Lukonių k. pajininkų įrengti naują vandenvietę, vandens gerinimo įrenginius ir vandentiekio tinklus.
	Subačiaus m.		Rekonstruoti/renovuoti esamą Subačiaus m. vandenvietę, įrengti papildomą vandens gavybos gręžinį, renovuoti/rekonstruoti vandens gerinimo įrenginius, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
	Subačiaus mstl.		Įrengti vandentiekio tinklus ir juos prijungti prie Subačiaus m. vandentiekio sistemos.
	Valakų k.		Plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus.
Šimonių sen.	Adomynės k.		Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
	Juodpėnų k.		Įrengti papildomą vandens gavybos gręžinį, palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.

	Juodžiūnų k. ir Šimonių mstl.	Palaikyti vandenvietės ir vandens gerinimo įrenginių gerą techninį stovį, plėtoti vandentiekio tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus vandentiekio tinklus. Demontuoti vandens bokštą, kuris nenaudojamas vandens tiekimui ir laikymui.
--	-------------------------------	--

Įrengiant, naudojant, konservuojant ir likviduojant vandenvietes turi būti vadovaujama „Gręžinių vandeniui tiekti ir vandens šiluminei energijai vartoti projektavimo, įrengimo, konservavimo bei likvidavimo tvarka LAND 4–99“ (Žin., 1999, Nr. 112–3263 su vėlesniais pakeitimais). Projektuojant vandens gerinimo įrenginius turi būti vadovaujama STR 2.02.04:2004 „Vandens ėmimas, vandenruoša. Pagrindinės nuostatos“ (Žin., 2004, Nr. 104–3848) reikalavimais.

Visoms esamoms ir planuojamoms vandenvietėms, kurios neturi nustatytos sanitarinės apsaugos zonos, turi būti nustatytos sanitarinės apsaugos zonos pagal HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ (Žin., 2006, Nr. 81–3217 su vėlesniais pakeitimais). Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo metu UAB „Kupiškio vandenys“ nustatytos sanitarines apsaugos zonas šioms vandenvietėms: Alizavos, Palėvenėlės, Skapiškio ir Virbališkių.

Vandentiekio sistemos turi būti pritaikytos gaisrų gesinimui: sukurta žiedinė struktūra, parinkti reikiami vamzdinių diametrai, įrengti priešgaisriniai hidrantai. Teritorijose, kur nėra numatytas vandentiekis, pagal priešgaisrinius reikalavimus turi būti įrengti priešgaisriniai rezervuarai, privažiavimai prie atvirų vandens telkinių.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje turi būti vykdomas eksploatuojamų požeminių vandenių monitoringas, taip pat vykdoma tiekiamo vandens kokybės kontrolė ir apie jos rezultatus sistemingai informuoti vietinės savivaldos organai bei visuomenė.

Siekiant efektyviai valdyti vandentiekio sistemą būtina atlikti esamos vandentvarkos infrastruktūros inventorizaciją.

Nenaudojami vandens bokštai turi būti demontuoti.

1.3 Nuotekų tvarkymas

Vadovaujantis LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (Žin., 2006, Nr. 82–3260 su vėlesniais pakeitimais) nuostatomis numatoma, kad ne mažiau kaip 95 % Kupiškio rajono gyventojų būtų teikiamos nuotekų tvarkymo paslaugos. Tuo tikslu turi būti plečiami esami nuotekų surinkimo tinklai ir įrengiamos naujos nuotekų surinkimo sistemos. Siekiant įgyvendinti LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (Žin., 2006, Nr. 82–3260 su vėlesniais pakeitimais) reikalavimus turi būti parengtas Kupiškio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas (šiuo metu rengiamas).

Norint įgyvendinti bent dalį šių siekių Kupiškio rajono bendrajame plane numatoma:

- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Kupiškio aglomeracijoje. Prie Kupiškio m. nuotekų surinkimo sistemos prijungti Byčių, Aleksandrijos, Aukštupėnų, Paketurių, Pyragių, Svidenių, Šepetos, Šnipeliškių ir Smilgių gyvenamąsias vietas;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Alizavos mstl.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Bakšėnų k.;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Palėvenėlės k.;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Salamiesčio mstl.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Antašavos mstl.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Darsiškių k. ir ją prijungti prie Antašavos mstl. nuotekų surinkimo sistemos;
- Įrengti bendrą nuotekų surinkimo sistemą Didžprūdžių ir Maugarų k.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Drūlėnų k. ir ją prijungti prie Kupiškio m. nuotekų surinkimo sistemos;

- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Papilių k.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Uoginių k.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Virbališkių k.;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Noriūnų k.;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Rudilių k.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Biliūnų k. ir ją prijungti prie Skapiškio mstl. nuotekų surinkimo sistemos;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Kreipšių k. ir ją prijungti prie Skapiškio mstl. nuotekų surinkimo sistemos;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Laičių k.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Naivių k.;
- Įrengti bendrą nuotekų surinkimo sistemą Skapiškio mstl. ir Dailiūnų k.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Lukonių k.;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Subačiaus m.;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Subačiaus mstl. ir ją prijungti prie Subačiaus m. nuotekų surinkimo sistemos;
- Įrengti nuotekų surinkimo sistemą Valakų k. ir ją prijungti prie Subačiaus m. nuotekų surinkimo sistemos;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Adomynės k.;
- Vystyti nuotekų surinkimo sistemą Juodpėnų k.;
- Vystyti bendrą nuotekų surinkimo sistemą Juodžiūnų k. ir Šimonių mstl.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatomi šie darbai nuotekų surinkimo srityje:

Seniūnija	Gyvenvietė	Numatom a tinklų plėtra, km	Numatoma nuotekų sistemos įrenginių pertvarka
Kupiškio ir Noriūnų sen.	Kupiškio aglomeracija (Kupiškis, Byčiai, Aleksandrija, Aukštupėnai, Paketuriai, Pyragiai, Svideniai, Šepeta, Šnipeliškis, Smilgiai)		Rekonstruoti/renovuoti esamą Kupiškio m. nuotekų valyklą, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus nuotekų surinkimo tinklus. Prie Kupiškio m. nuotekų surinkimo sistemos prijungti Byčių, Aleksandrijos, Aukštupėnų, Paketurių, Pyragių, Svidenių, Šepetos, Šnipeliškių ir Smilgių gyvenamąsias vietas. Įrengti mechaninio dumblo tankinimą ir sausinimą Kupiškio m. nuotekų valykloje (darbai pradėti).
Alizavos sen.	Alizavos mstl.		Rekonstruoti/renovuoti esamą Alizavos mstl. nuotekų valyklą, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus ir rekonstruoti/renovuoti esamus blogos būklės nuotekų surinkimo tinklus.
	Bakšėnų k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Palėvenėlės k.		Palaikyti nuotekų valyklos gerą techninį stovį, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus ir rekonstruoti/renovuoti esamus blogos būklės nuotekų surinkimo tinklus.
	Salamiesčio mstl.		Rekonstruoti/renovuoti esamą Salamiesčio mstl. nuotekų valyklą, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus

			nuotekų surinkimo tinklus.
Kupiškio sen.	Antašavos mstl.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Darsiškių k.		Įrengti nuotekų surinkimo tinklus ir juos prijungti prie Antašavos mstl. nuotekų surinkimo sistemos.
	Didžprūdžių ir Maugarų k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Drūlėnų k.		Įrengti nuotekų surinkimo tinklus ir juos prijungti prie Kupiškio m. nuotekų surinkimo sistemos.
	Papilių k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Uoginių k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Virbališkių k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
Noriūnų sen.	Noriūnų k.		Rekonstruoti/renovuoti esamą Noriūnų k. nuotekų valyklą, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus nuotekų surinkimo tinklus.
	Rudilių k.		Palaikyti nuotekų valyklos gerą techninį stovį, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus ir rekonstruoti/renovuoti esamus blogos būklės nuotekų surinkimo tinklus.
Skapiškio sen.	Biliūnų k.		Įrengti nuotekų surinkimo tinklus ir juos prijungti prie Skapiškio mstl. nuotekų surinkimo sistemos.
	Kreipšių k.		Įrengti nuotekų surinkimo tinklus ir juos prijungti prie Skapiškio mstl. nuotekų surinkimo sistemos.
	Laičių k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Naivių k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Skapiškio mstl. ir Dailiūnų k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
Subačiaus sen.	Lukonių k.		Įrengti nuotekų valyklą ir nuotekų surinkimo tinklus.
	Subačiaus m.		Rekonstruoti/renovuoti esamą Subačiaus m. nuotekų valyklą, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus nuotekų surinkimo tinklus.
	Subačiaus mstl.		Įrengti nuotekų surinkimo tinklus ir juos prijungti prie Subačiaus m. nuotekų surinkimo sistemos.
	Valakų k.		Įrengti nuotekų surinkimo tinklus ir juos prijungti prie Subačiaus m. nuotekų surinkimo sistemos.
Šimonių sen.	Adomynės k.		Palaikyti nuotekų valyklos gerą techninį stovį, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus ir rekonstruoti/renovuoti esamus blogos būklės nuotekų surinkimo tinklus.
	Juodpėnų k.		Palaikyti nuotekų valyklos gerą techninį stovį, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus ir rekonstruoti/renovuoti esamus blogos būklės nuotekų surinkimo tinklus.

	Juodžiūnų k. ir Šimonių mstl.	Rekonstruoti/renovuoti esamą Šimonių mstl. nuotekų valyklą, plėtoti nuotekų surinkimo tinklus bei rekonstruoti/renovuoti blogos būklės esamus nuotekų surinkimo tinklus.
--	-------------------------------	--

Esamos ir planuojamos nuotekų valyklos turi atitikti STR 2.02.05:2004 „Nuotekų valyklos. Pagrindinės nuostatos“ (Žin., 2004, Nr. 116–4346) reikalavimus. Nuotekų tvarkymą ir nuotekų išvalymo kokybę reglamentuoja „Nuotekų tvarkymo reglamentas“ (Žin. 2006, Nr. 59–2103 su vėlesniais pakeitimais) ir Nuotekų valymo įrenginių tvarkymo reglamentas (Žin. 2004, Nr. 99–3852 su vėlesniais pakeitimais).

Visoms esamoms ir planuojamoms nuotekų valykloms, kurios neturi nustatytos sanitarinės apsaugos zonos, turi būti nustatytos sanitarinės apsaugos zonos.

Kupiškio rajono savivaldybėje turi būti vykdoma išleidžiamų į paviršinius vandenis nuotekų kontrolė bei neprisijungusių gyventojų prie centralizuotų tinklų nuotekų išvežimo apskaitą.

Paviršinių nuotekų tvarkymo sistemas plėtoti didžiosiose gyvenamosiose teritorijose ir teritorijose turinčiose iš dalies įrengtą paviršinių nuotekų surinkimo sistemą (Kupiškio aglomeracijoje, Noriūnuose, Naiviuose, Skapiškyje, Subačiuje, Alizavoje, Rudiliuose, Adomynėje ir Šimonyse).

Siekiant sumažinti aplinkos taršą bei užtikrinti optimalų paviršinių nuotekų tvarkymą, rekomenduojame parengti Kupiškio rajono savivaldybės gyvenviečių paviršinių nuotekų šalinimo ir valymo sistemos plėtros specialųjį planą. Numatant, kuriose teritorijose reikalinga įrengti paviršinių nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistemas, prioritetas turėtų būti teikiamas intensyviausiai urbanizuotoms, didžiausią nelaidžių paviršių plotą turinčioms teritorijoms. Taip pat didelis dėmesys turi būti skiriamas galimai teršiamoms teritorijoms (galimai teršiama teritorija–atvira teritorija, kuri dėl joje vykdomos veiklos yra (arba) gali būti teršiama (eksploatacijos ar avarinės taršos atvejais) kenksmingosiomis medžiagomis). Kupiškio rajono savivaldybės gyvenamųjų teritorijų paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymas turi būti sprendžiamas vadovaujantis „Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentu“ (Žin., 2007, Nr. 42–1594 su vėlesniais pakeitimais). Kupiškio rajono savivaldybės gyvenviečių paviršinių nuotekų šalinimo ir valymo sistemų plėtros specialiuoju planu turėtų būti: nustatyti paviršinių nuotekų surinkimo baseinai; kiekvienam baseinui apskaičiuotas paviršinių (lietaus) nuotekų projektinis debitas; suplanuoti paviršinių (lietaus) nuotekų tinklai, atliktas jų trasavimas; numatytos nuotekų išleidimo vietos; numatytos išleidimo sąlygos (užtikrinant aplinkosauginius reikalavimus) ir t.t.

Remiantis 2007 m. balandžio 02 d. LR Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1–193 patvirtintu „Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentu“, paviršinės nuotekos turi būti tvarkomos atskirai nuo buitinių, komunalinių ir gamybinių nuotekų. Paviršinių nuotekų išleidimas į komunalinių, buitinių, gamybinių nuotekų tvarkymo sistemas draudžiamas, išskyrus atvejus, kai šio reikalavimo neatitinkanti nuotekų tvarkymo sistema įdiegta anksčiau, nei įsigaliojo minėtasis reglamentas.

Nuotekų dumblo tvarkymas Lietuvoje atliekamas pagal LR Aplinkos ministro įsakymu patvirtintą normatyvinį dokumentą LAND 20–2001 „Nuotekų dumblo naudojimo tręšimui reikalavimai“. Vadovaujantis Panevėžio apskrities atliekų tvarkymo planu Kupiškio m. nuotekų valykloje numatytas mechaninis dumblo tankinimas ir sausinimas (pradėti statybos darbai). Kupiškio m. nuotekų valykloje sausintas dumbblas džiovinimui bus vežamas į Panevėžio nuotekų valyklą.

1.4 Melioracija

Vadovaujantis LR Melioracijos įstatymu melioracija tai žemės gerinimas hidrotechninėmis, kultūrtechninėmis, agromelioracinėmis ir kitomis priemonėmis, norint sureguliuoti dirvožemio vandens, šilumos ir oro režimą, sudaryti geresnes sąlygas žemdirbystei, išsaugoti ir padidinti dirvos derlingumą, formuoti racionalią žemėveikslių struktūrą, todėl būtina Kupiškio rajone atnaujinti, sutvarkyti ir rekonstruoti melioracijos statinius ir įrenginius.

1.5 Atliekų šalinimas

Atliekų tvarkymas Lietuvoje yra prioritetinga aplinkos apsaugos sritis, kurios svarba nurodyta Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. I-1550 (Žin., 1996, Nr. 103-2347) patvirtintoje Valstybinėje aplinkos apsaugos strategijoje. Visi eksploatuojami sąvartynai turi atitikti ES tarybos direktyvą 1999/31/ES ir daryti minimalų neigiamą poveikį aplinkai.

Atliekų srautų valdymui Kupiškio rajono bendrajame plane numatomi šie sprendiniai:

- Uždaryti visus smulkius sąvartynus ir juos rekultyvuoti;
- Mišrias komunalines ir buitines atliekas šalinti Panevėžio regioniniame sąvartyne;
- Buitinių atliekų surinkimui ir toliau naudoti konteinerinę sistemą. Plėsti konteinerinių atliekų surinkimo aikštelių tinklą, užtikrinti, kad viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų teikiama ne mažiau kaip 95 procentams savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus;
- Kupiškio rajono savivaldybės gyvenvietėse (išskyrus Kupiškio m. teritoriją) stambiagabarites atliekas surinkti apvažiavimo būdu;
- Sukurti specializuotų buityje susidarantių pavojingų atliekų surinkimo tinklą;
- Dar labiau išvystyti konteinerinių aikštelių skirtų atliekų rūšiavimui tinklą, rūšiuojamoms atliekoms naudoti specializuotus konteinerius;
- Individualių namų kvartaluose ir miesteliuose, sodų ir garažų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų konteinerių aikštelę prie pagrindinio įvažiavimo/išvažiavimo.

Popierių, stiklą ir plastiką surenka UAB „Panevėžio specialus autotransportas“. 2011 m. buvo perdirbta/panaudota 9,95 % visų surinktų komunalinių atliekų kiekio, todėl gyventojus reikėtų dar labiau skatinti rūšiuoti atliekas, kad perdirbamų/panaudojamų komunalinių atliekų kiekis kasmet didėtų. Siekiant, kad gyventojai dar labiau rūšiuotų atliekas būtina leisti įvairius leidinius, švietėjiškas akcijas, kurios informuotų žmones apie atliekų rūšiavimo naudą ir didinti antrinių žaliavų (popierius, plastmasę, stiklas) surenkamo konteinerių skaičių.

1.6 Centralizuotas šilumos tiekimas

AB „Panevėžio energija“ Kupiškio rajone centralizuotai šilumą tiekia Kupiškio m., Subačiaus m., Noriūnų k. ir Šepetos k. gyventojams ir įmonėms. Šnipeliškio k. įstaigoms ir gyventojams šilumą tiekia UAB „Lenauda“. Kitose rajono gyvenvietėse šiluminiai tinklai nėra išvystyti, naudojamos nedidelės galios individualios katilinės. Kupiškio rajone esantys šilumos tiekimo tinklai yra susidėvėję ir tik 1,3 km iš esamų 28 km yra atnaujinti, todėl būtina atnaujinti ir likusius šilumos tiekimo tinklus į bekanalinius šilumos tiekimo tinklus.

Siekiant sumažinti ir efektyviau panaudoti šiluminę energiją pastatuose būtina modernizuoti jų šildymo sistemas ir gerinti pastatų šiluminės charakteristikas.

Taip pat reikia atnaujinti Kupiškio rajono šilumos ūkio specialųjį planą (patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 14 d. sprendimu Nr. TS-69), kuriame turi būti įvertintos šilumos ūkio plėtros galimybės ir poreikis. Nesant numatytos daugiaaukštės statybos plėtros nėra pagrindo plėsti ir centralizuotų šilumos tinklą. Mažose gyvenvietėse dėl jų dydžio nėra tikslinga kurti centralizuotos šilumos tiekimo sistemas.

Siekiant sumažinti aplinkos taršą rekomenduojama dujofikavus Kupiškio rajoną vienbučius ir dvibučius gyvenamuosius namus šildyti dujomis, o ne kietu kuru.

1.7 Dujų tiekimas

Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu ir Panevėžio apskrities teritorijos generaliniu planu Kupiškio rajono savivaldybės teritoriją numatoma dujofikuoti iki 2020 metų nutiesiant magistralinio dujotiekio trasą Panevėžys – Kupiškis – Rokiškis, tačiau pagal AB „Lietuvos dujos“ duomenis dujotiekis bus tiesiamas tik tuomet kai bus poreikis ir bus tam numatytos lėšos.

Nutiesus magistralinio dujotiekio trasą Panevėžys – Kupiškis – Rokiškis gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo tinklų plėtra turi būti vykdoma į urbanizuotas teritorijas, įvertinus ekonominį pagrįstumą. Dujų tinklai planuojami, projektuojami ir klojami įvertinus gamtinių dujų vartotojų skaičių ir jų perspektyvinius poreikius, statybos darbų sąmatą, eksploataavimo kaštus, techninius, ekonominius, ekologinius ir finansinius rodiklius bei atsiperkamumą. Skirstomasis vidutinio ir žemo slėgio vamzdynas turi būti plėtojamas vadovaujantis rinkos principais, vartotojams ir dujų tiekimo įmonėms tarpusavyje sutarus. Tikslinant ir įrengiant planuojamą dujotiekį turi būti laikomasi „Skirstomųjų plieninių dujotieklių įrengimo taisyklių“ (Žin., 2008, Nr. 9–320) ir „Dujų sistema. Magistraliniai dujotiekiai. Projektavimas, medžiagos ir statyba. Taisyklių“ (Žin., 2001, Nr. 23–771 su vėlesniais pakeitimais).

Vietovėse prie magistralinių dujotieklių turi būti ribojamas užstatymo intensyvumas po 200 metrų atstumu į abi puses nuo esamo magistralinio dujotiekio vamzdžio ašies. Pagal pirmos vietovės klasės reikalavimus galimas pastatų žmonėms tankumas neturi viršyti 10 pastatų 1600 metrų išilgai vamzdyno ašies.

Rengiantis statyti bet kuriuos pastatus, įrenginius ar kitus objektus 350 metrų atstumu nuo magistralinio dujotiekio trasos, projektinius pasiūlymus bei projekcinę dokumentaciją būtina derinti magistralinius dujotieklius eksploatuojančioje organizacijoje.

Dujų skirstymo stotims yra nustatytos 500 m normatyvinės sanitarinės apsaugos zonos (pagal „Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisykles“ (Žin. 2004, Nr.134–4878 su vėlesniais pakeitimais)).

1.8 Elektros energijos tiekimas

Šiuo metu Kupiškio rajone elektros energija tiekama visiems Kupiškio rajono gyventojams. Kupiškio rajone esančių transformatorinių bendra galia yra 49 MVA, o maksimali apkrova yra tik 13,76 MVA, todėl esami transformatoriai turi beveik 72 % rezervą ir gali patenkinti papildomų vartotojų poreikius.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu numatoma:

- Išlaikyti esamą elektros perdavimo tinklą (110kV–35kV), atnaujinant susidėvėjusius įrengimus ir prižiūrint jų teritorijas;
- Modernizuoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą (10kV–0,4kV), keičiant susidėvėjusius įrengimus ir optimizuojant transformatorinių galias;
- Rekonstruoti ir plėsti miestų ir kaimo gyvenviečių gatvių apšvietimą;
- Pagal galimybes maksimaliai kabeliuoti elektros energijos paskirstymo tinklus miestų ir gyvenviečių teritorijose.

Tolimesniam elektros tinklo vystymui turi būti parengtas specialusis planas, kuriame būtų numatytos plėtros kryptys ir prioritetai.

1.9 Alternatyvių energijos šaltinių naudojimas

Kupiškio rajone plačiai naudojama tik viena alternatyvios arba atsinaujinančios energijos rūšis – biokuras. Jis naudojamas gaminant šiluminę energiją tiek individualiuose vartotojų šilumos gamybos įrenginiuose, tiek centralizuoto šilumos tiekimo sistemos katilinėse. Didelį biokuro sunaudojimą lemia pakankami augalinės biomasės ištekliai bei gamtinių dujų infrastruktūros stoka.

Iš alternatyvių energijos šaltinių elektros energijos gamybai Kupiškio rajone kol kas naudojama tik hidroenergija. Šiuo metu Kupiškio rajone yra veikiančios dvi hidroelektrinės (Akmenių HE (50 kW) ir Stirniškių HE (55 kW)). Platesnį šios atsinaujinančios energijos rūšies panaudojimą riboja maži upių ir upelių vidutiniai metiniai vandens debitai.

Kitų atsinaujinančių energijos rūšių – saulės, vėjo, geoterminės energijos–naudojimą Kupiškio rajone lemia nepalankios gamtinės sąlygos: žemas geoterminio lauko intensyvumas (III geoterminis laukas; $t = 20^{\circ}\text{C}$; potenciali galia $40\text{--}50 \text{ mW/ m}^2$), vidutinis vėjo greitis tesiekia 4 m/s, saulė vidutiniškai per metus šviečia 1.700 valandų. Tai sąlygoja žemą investicijų atsiperkamumą. Intensyvesnį šių rūšių alternatyviosios energijos naudojimą gali paspartinti tik valstybinė skatinimo politika. Šiuo metu labiausiai auga sekliųjų (iki 100 metrų gylio) ir mišriųjų (saulės, atmosferos) geoterminių išteklių panaudojimas individualių namų šildymui.

Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme (Žin., 2011, Nr. 62–2936) numatyta, kad iki 2020 metų centralizuotai tiekiamos šilumos energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, dalį šilumos energijos balanse padidinti ne mažiau kaip iki 60 proc., o Kupiškio rajone 97 proc. šilumos energijos pagaminama iš biokuro ir ženkliai viršija iškeltą reikalavimą.

1.10 Telekomunikaciniai tinklai ir ryšiai

Ryšių, telekomunikacinių sistemų ir ypač internetinio ryšio tinklo plėtra yra svarbus uždavinys kuriant pažangią visuomenę. Šiuolaikinės informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją, tai užtikrina labai spartų jų plitimą įvairiose srityse.

Augant telekomunikacinių ryšių svarbai, tradicinio pašto reikšmė menkėja, tačiau svarbu išsaugoti esamą tinklą. Ypač tai aktualu senyvo amžiaus gyventojams kaimiškose teritorijose.

Fiksuoto laidinio ryšio telefoninių stočių tinklas yra gerai išvystytas ir apima visą Kupiškio rajono savivaldybę. Telefonizacijos abonentų tinklas turi būti plėtojamas vadovaujantis rinkos principais, vartotojams ir ryšio paslaugų tiekėjams tarpusavyje sutarus.

Mobilaus ryšio laukas dengia visą Kupiškio rajono savivaldybę, tik be visur to lauko stiprumas ir patikimumas yra pakankamas. Reikia skatinti tolimesnę mobilaus ryšio bokštų tinklo plėtrą, tuo gerinant ryšio kokybę bei sudarant sąlygas ryšio operatorių tarpusavio konkurencijai.

Internetinis ryšys yra gana gerai išplėtotas Kupiškio rajone ir interneto paslaugas teikia neviena įmonė, kurios tarpusavyje konkuruodamas gerina ir plečia savo paslaugų kokybę.

Kupiškio rajone radijo ir televizijos laidų transliavimo paslaugas teikia VĮ „Lietuvos radijo ir televizijos centras“. Kabelinės televizijos paslaugos teikiamos tik Kupiškio mieste, likusioje Kupiškio rajono teritorijoje žmonės naudoja individualias antenas ir kt. įrangą.

Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano grafinėje dalyje vaizduojami esami ir planuojami objektai pažymėti preliminariose vietose. Planuojamų objektų vietos turi būti tikslinamos žemesnio lygmens dokumentais įvertinant žemės paėmimo visuomenės poreikiams klausimus, vietovės reljefą, hidrologines, hidrogeologines ir kt. sąlygas.

2. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos susisiekimo sistemos sprendiniai

2.1 Pagrindiniai perspektyvinės susisiekimo sistemos uždaviniai ir struktūra

Kupiškio rajono savivaldybės perspektyvinė susisiekimo sistema orientuota į Lietuvos teritorijos bendrojo plano, Panevėžio apskrities teritorijos generalinio plano, Biržų rajono teritorijos bendrojo plano, Rokiškio rajono teritorijos bendrojo plano, Anykščių rajono bendrojo plano, Panevėžio rajono teritorijos bendrojo plano ir 2002–2015 m LR valstybines reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programos sprendinius.

Susisiekimo požiūriu Kupiškio rajono savivaldybė nėra geroje geografinėje dalyje, kadangi pagrindiniai tranzitiniai transporto srautai vyksta už Kupiškio rajono savivaldybės ir tai atsispindi susisiekimo sistemoje (Kupiškio rajono savivaldybėje nėra nei vieno magistralinio kelio).

Augantis automobilizacijos lygis didins gyventojų mobilumą ir sudarys patogias kelionių sąlygas nepriklausomai nuo atstumo ir laiko. Tai tiesiogiai gali atsiliepti subalansuotos susisiekimo sistemos plėtrai, todėl labai svarbu, kad bendroje kelionių struktūroje deramą vietą rastų ir vietinis, ir tarpmiestinis transportas, kuris padėtų realizuoti keliones didesniais atstumais. Vietinis susisiekimas Kupiškio mieste ir kituose miesteliuose turėtų būti orientuotas į intensyvių ekologiško transporto (dviračių, riedučių ir kt.) naudojimą ir ėjimą pėsčiomis. Dviračių ir/ar pėsčiųjų takų tinklo plėtra turėtų tapti vienu iš pagrindinių tikslų užtikrinant dviratininkų ir pėsčiųjų eismo saugumą kelyje.

Pagrindiniai susisiekimo uždaviniai:

1. Subalansuotos ir darnios susisiekimo sistemos formavimas ir vietinio transporto maršrutinio tinklo optimizavimas ir plėtra. Šios sistemos plėtros pagrindas - esamų transporto rūšių ir susisiekimo infrastruktūros subalansuotas ir efektyvus panaudojimas keleivių ir krovinių pervežimuose, poveikio aplinkai mažinimas, eismo dalyvių saugumo užtikrinimas, vietinio transporto aptarnavimo gerinimas;

2. Palankios savivaldybės ūkinės ir socialinės veiklos bei regioninės politikos užtikrinimas. Reikalingų ir būtinų šiai veiklai transportinių ryšių tarp savivaldybės centro ir seniūnijų formavimas ir eismo sąlygų pagerinimas rekonstruojant esamus kelius ir gerinant jų dangas;

Perspektyvinę Kupiškio rajono savivaldybės susisiekimo sistemą formuos šios transporto rūšys:

- automobilių transportas, skirtas keleivių ir krovinių pervežimui;
- aptarnaujantis (specialusis) transportas, skirtas krovinių pervežimui ir gyventojų aptarnavimui;
- vietiniai ir tarpmiestiniai autobusų maršrutai, skirti gyventojų kelionėms savivaldybės teritorijos viduje ir už jos ribų;
- geležinkelio linija, skirta keleivių ir krovinių pervežimui;
- dviračių transportas, skirtas gyventojų ir turistų vietiniam susisiekimui, tarptautiniam turizmui;

Susisiekimo perspektyvinė plėtra ir transportinis aptarnavimas yra tiesiogiai susietas su savivaldybės gyventojų darbine, mokymosi veikla bei socialiniu aptarnavimu. Kuo daugiau gyventojų dirba arba gauna atitinkamas paslaugas arčiau gyvenamosios vietos, tuo susisiekimo sistema tampa labiau subalansuota, dažnai galima eiti pėsčiomis ar važiuoti dviračiais. Siekiant subalansuotos susisiekimo sistemos plėtros Kupiškio rajono savivaldybėje turi būti dedamos pastangos konkurencijos sudarymui susisiekimui automobiliais (neigiamas poveikis aplinkai, didelės ir brangios teritorijos automobilių parkavimui) ir propaguojant vietinio ir tarpmiestinio transporto naudojimą bei vietinį susisiekimą dviračiais ir pėsčiomis.

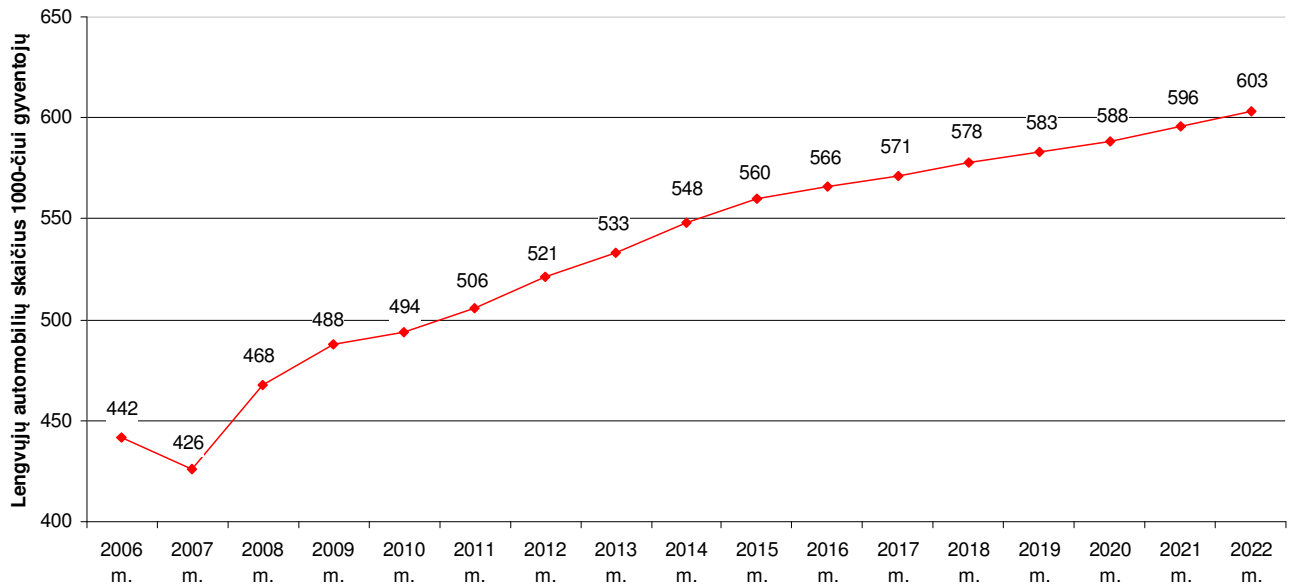
2.2 Automobilizacijos lygis

Urbanistinė teritorinė plėtra yra pastoviai vykstantis ir nenutrūkstantis procesas, kuris tiesiogiai susijęs su kintančiomis ekonominėmis ir socialinėmis sąlygomis, gyventojų migracija iš kaimo vietovių į savivaldybės ar seniūnijos centrus, kintančiu gyventojų skaičiumi ir didėjančia gyventojų gyvenamojo ploto norma, darbo vietų skaičiaus didėjimu aptarnavimo sferoje. Šiuos procesus ir toliau skatins didėjantis gyventojų pragyvenimo ir aukštas automobilizacijos lygis. Turimi gyventojų lengvieji automobiliai leidžia apskritai nepaisyti atstumo, todėl automobilizacijos lygis ir toliau augs. Atsižvelgiant

į ekonominę situaciją ir mažėjantį gyventojų skaičių automobilizacijos lygis turėtų augti mažesniais tempais negu pastaraisiais metais (žr. 2.1 lentelę).

2.1 lentelė. Perspektyvinis Kupiškio rajono automobilizacijos lygis

Metai	2011 m.	2012 m.	2022 m.
Automobilizacijos lygis, aut./1000 gyv.	506	521	603

2.1 pav. Perspektyvinis automobilizacijos lygis, aut./1000 gyv.

2.3 Kelių tinklo perspektyvinis apkrovimas ir plėtra

Pagrindinėmis transporto dominantėmis išliks krašto keliai Nr. 122 Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys, Nr. 118 Kupiškis–Utena. Šios jungtys Kupiškio rajoną jungia su Panevėžio apskrities centru (Panevėžiu) ir Utenos apskrities centru (Utena). Panevėžio apskrities teritorijos generaliniu planu yra numatyta valstybinės reikšmės krašto kelių Nr. 118 (Kupiškis–Utena) ir Nr. 122 (Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys) rekonstrukcija į magistralinius kelius.

Pagrindiniai transporto koridoriai A2 Vilnius–Panevėžys, A6 Kaunas–Zarasai–Daugpilis, A10 Panevėžys–Pasvalys–Ryga prieina už Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos ribų, kurie išliks ir toliau palankūs susisiekimui su atskirais Lietuvos regionais ir tarptautiniu tinklu, tuo pačiu išvengiant padidintos neigiamos transporto eismo įtakos rajono ribose. Sunkiojo transporto eismo augimas yra pakankamai mažai tikėtinas dėl greta rajono esančių magistralinių koridorių.

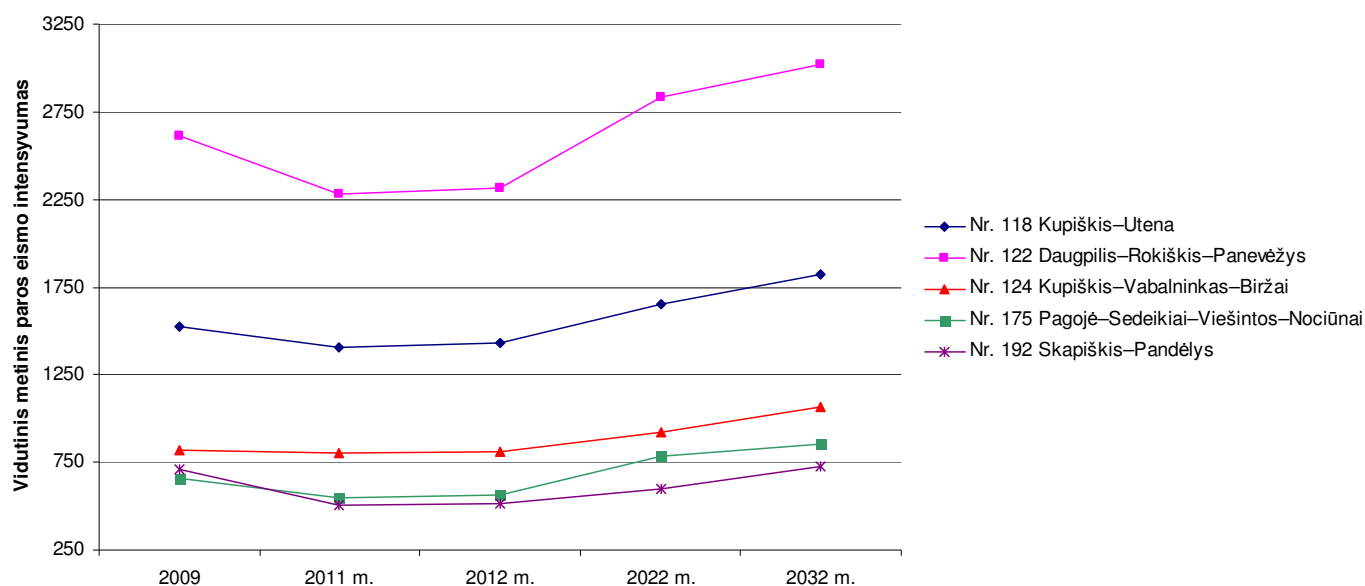
Perspektyvinis pagrindinių rajono savivaldybės kelių apkrovimas paskaičiuotas įvertinant bendrą ir atskirų kelių metinį procentinį pokytį, automobilizacijos lygį ir ekonominę padėtį šalyje. Perspektyvinis paros transporto eismo intensyvumo augimas keliuose neturėtų būti labai ženklus dėl gyventojų skaičiaus mažėjimo, ekonominių sąlygų, žmonių grupavimosi kelionėms drauge, didėjančio vietinio ir tarp miestinio maršruto patrauklumo.

Perspektyviniai transporto srautai rodo, kad krašto keliai Nr.118 Kupiškis–Utena ir Nr. 122 Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys išliks pagrindinėmis rajono transporto arterijomis, kuriomis ir vyks didžiausi transporto srautai (žr. 2.2 lentelę).

2.2 lentelė. Perspektyvinis paros transporto eismo intensyvumas valstybinės reikšmės krašto keliuose

Rajoninio kelio Nr.	2009 m.	2011 m.	2012 m.	2022 m.	2032 m.
Nr. 118 Kupiškis–Utena	1529	1402	1432	1654	1820
Nr. 122 Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys	2612	2278	2316	2831	3021
Nr. 124 Kupiškis–Vabalninkas–Biržai	818	804	815	923	1062

Nr. 175 Pagojė–Sedeikiai–Viešintos–Nociūnai	659	551	565	786	854
Nr. 192 Skapiškis–Pandėlys	711	502	511	602	724

2.2 pav. Perspektyvinis paros transporto eismo intensyvumas valstybinės reikšmės krašto keliuose

Labiausiai transporto srautai išaugs rajoniniuose keliuose esančiuose aplink Kupiškio m., kurie patenka į Kupiškio aglomeraciją ir plečiantis užstatymui tikėtinas ir didesnis transporto srautų augimas (žr. 2.3 lentelę).

2.3 lentelė. Perspektyvinis paros transporto eismo intensyvumas Kupiškio rajono savivaldybės rajoniniuose keliuose.

Kelio pavadinimas	Kelio Nr.	2011 m.	2012 m.	2022 m.	2032 m.
Troškūnai-Surdegis-Subačius	1203	229	236	283	326
Vabalninkas-Salamiestis-Kupiškis	1309	542	558	670	770
Drūlėnai-Palėvenėlė-Alizava	2402	458	472	566	651
Slavinčiškis-Adomynė-Aluotas	2403	215	221	266	306
Kupiškis-Virbališkiai-Pandėlys	2404	404	416	499	574
Skapiškis-Jutkonys	2405	146	150	180	208
Kupiškis-Rudiliai-Subačius	2406	380	391	470	540
Kupiškis-Miliūnai-Gudgalys	2407	161	166	199	229
Salamiestis-Alizava-Kupreliškis-Galintiškis	2408	325	335	402	462
Noriūnai-Rudiliai	2409	335	345	414	476
Jurkštai-Šimonys-Nociūnai	2410	249	256	308	354
Kupiškis-Kuosėnai-Naiviai-Misiukiškis	2411	526	542	650	748
Akmeniai-Miliūnai	2412	118	122	146	168
Antašava-Akmeniai	2413	100	103	124	142
Noriūnai-Palėvenė	2415	401	413	496	570
Privažiuojamasis kelias prie Palėvenėlės nuo kelio Drulėnai-Palėvenėlė-Alizava	2416	42	43	52	60
Miškonys-Laičiai	2417	147	151	182	209

Elniškiei-Vainiūniškis	2418	36	37	44	51
Privažiuojamasis kelias prie Bugailiškių nuo kelio Kupiškis-Utena	2419	45	46	56	64
Naiviai-Tatkonys	2420	127	131	157	181
Vairiškiei-Mieliūnai	2421	72	74	89	102
Privažiuojamasis kelias prie Paketurių nuo kelio Kupiškis-Vabalninkas-Biržai	2422	159	164	197	226
Privažiuojamasis kelias prie Žaidelių nuo kelio Vabalninkas-Salamiestis-Kupiškis	2423	68	70	84	97
Adomynė-Naujikai	2424	51	53	63	72
Alizava-Repeniškis	2425	298	307	368	424
Skapiškis-Švedukalnis	2426	77	79	95	109
Salamiestis-Stuburiai	2427	100	103	124	142
Privažiuojamasis kelias prie Pocauskų nuo kelio Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys	2428	105	108	130	149
Privažiuojamasis kelias prie Papilių nuo kelio Kupiškis-Utena	2429	149	153	184	212
Subačius-Čečeliai	2430	176	181	218	250
Antašava-Astravai	2431	63	65	78	90
Subačius-Dvariškiai	2432	603	621	745	857
Panevėžys-Pavašuokiai-Subačius	3006	83	85	103	118
Panemunėlio g. st.-Laičiai-Skapiškis	3618	101	104	125	144
Jonava-Lailūnai-Alizava	3634	273	281	337	388

Perspektyviniai sunkiojo transporto srutai didžiąja dalimi priklausys nuo vykdomos šioje zonoje ūkinės veiklos pobūdžio bei esamos geležinkelio linijos panaudojimo intensyvumo. Sunkiojo transporto sruto dalis bendrame transporto srute didės tik tuo atveju, jeigu Kupiškio rajone kursis logistikos centrai, Kupiškio rajonas taps patrauklesne teritorija pervežant krovinius, tiek Lietuvos Respublikos teritorijos viduje tiek pervežant krovinius į Daugpilį ar Maskvą.

Kupiškio rajono savivaldybėje valstybinės reikšmės kelių tankis turėtų išlikti toks pats ir siekti 0,32 km/km². Tai nėra aukštas tankio rodiklis, tačiau esant sąlyginai kompaktiškam gyvenviečių išsidėstymui – pakankamas. Valstybinės reikšmės kelių tinklas didėtų tik vykstant perspektyviniam urbanizacijos procesui panaudojant vietinės reikšmės kelių tinklą.

Pagal 2002–2015 m. Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programą dalis joje numatytų darbų jau yra įgyvendinta, tačiau iki 2015 m. planuojama Kupiškio rajone dar asfaltuoti apie 77 km valstybinės reikšmės kelių ir apie 19 km rekonstruoti (žr. 2.4 lentelę ir “Teritorijos inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo brėžinį”).

2.4 lentelė. Numatomi darbai Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje pagal 2002–2015 m. Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programą.

Eil. Nr.	Kelio Nr. ir pavadinimas	Numatomi darbai	Ilgis, km
Valstybinės reikšmės krašto keliai			
1	Nr. 122 Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys	Rekonstrukcija	18,7 km
Valstybinės reikšmės rajoniniai keliai			
2	Nr. 1203 Troškūnai-Surdegis-Subačius	Asfaltavimas	1,7 km
3	Nr. 2403 Slaviniškis-Adomynė-Aluotas	Asfaltavimas	9,0 km

4	Nr. 2404 Kupiškis-Virbališkiai-Pandėlys	Asfaltavimas	4,0 km
5	Nr. 2405 Skapiškis-Jutkonys	Asfaltavimas	4,9 km
6	Nr. 2406 Kupiškis-Rudiliai-Subačius	Asfaltavimas	10,2 km
7	Nr. 2407 Kupiškis-Miliūnai-Gudgalys	Asfaltavimas	8,1 km
8	Nr. 2408 Salamiestis-Alizava-Kupreliškis-Galintiškis	Asfaltavimas	6,6 km
9	Nr. 2411 Kupiškis-Kuosėnai-Naiviai-Misiukiškis	Asfaltavimas	2,9 km
10	Nr. 2412 Akmeniai-Miliūnai	Asfaltavimas	5,9 km
11	Nr. 2413 Antašava-Akmeniai	Asfaltavimas	6,2 km
12	Nr. 3006 Panevėžys-Pavašuokiai-Subačius	Asfaltavimas	5,1 km
13	Nr. 3618 Panemunėlio g. st.-Laičiai-Skapiškis	Asfaltavimas	8,0 km
14	Nr. 3634 Jonava-Lailūnai-Alizava	Asfaltavimas	4,2 km

Valstybinės reikšmės kelių tiesimas, rekonstrukcijos ir kiti darbai galimi tik patikslinus 2002-2015 m. Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programą.

Visi objektai ir jų komunikacijos turi būti planuojami ir įrengiami tik už valstybinės reikšmės kelių (gyvenamojoje teritorijoje sutampančių su gatvėmis, kurias prižiūri ir jų vertę apskaito Susisiekimo ministerijos įsteigtos valstybinės įmonės, o jų taisymo bei priežiūros darbų užsakovo funkcijas atlieka Kelių direkcija) juostų ribų.

Patekimui (nuvažiavimui) nuo valstybinės reikšmės kelių į šalia jų esančius žemės sklypus bei numatytas vystyti teritorijas turi būti naudojami esami nuvažiavimai arba numatomi dubliuojantys keliai nuo esamų nuvažiavimų lygiagretūs valstybinės reikšmės keliui, kuriais būtų galima patekti į žemės sklypus arba planuojamas vystyti teritorijas. Nesant esamiems nuvažiavimams jie turi būti įrengiami vadovaujantis kelių techniniu reglamentu KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ (Žin., 2008, Nr. 9–322 su vėlesniais pakeitimais).

Kupiškio rajono savivaldybėje 88 proc. vietinės reikšmės kelių yra su žvyro danga, todėl gerinant kelių tinklo būklę ir siekiant sutrumpinti kelionės trukmę jie turi būti asfaltuojami. Pirmiausiai turėtų būti asfaltuojami tie vietinės reikšmės keliai, kuriais vyksta didžiausi transporto srautai.

Gerinant Kupiškio rajono savivaldybės kelių tinklą turėtų būti įrengtas tiltas per Lėvens tvenkinį, kadangi tvenkinys šiuo metu Kupiškio rajoną dalina į dvi dalis ir ilgina kelionės trukmę norint jį apvažiuoti. Tiltu vieta parinkta atsižvelgiant į tai, kad norint apvažiuoti Lėvens tvenkinį nereikėtų važiuoti per Kupiškio m. prieigas.

2.4 Geležinkelio infrastruktūros modernizavimas

Kupiškio rajono savivaldybę kerta geležinkelio linija Klaipėda–Panevėžys–Daugpilis–Maskva, kuri jungia Kupiškį ne tik su Panevėžiu ar Klaipėda, bet ir su Latvijos Respublikos miestu Daugpiliu ir Rusijos Federacijos miestu Maskva. Norint panaudoti esamą geležinkelio liniją keleivių ir krovinių pervežimui ne tik Lietuvos Respublikos teritorijos viduje, bet ir Latvijos Respublikoje ir Rusijos Federacijoje pirmiausiai ji turi būti atnaujinta ir patraukti tiek krovinių pervežimui, tiek žmonių keliavimui. Esama geležinkelio linija galėtų būti panaudojama ir vietiniam gyventojų keliavimui, kadangi ši linija jungia arba yra šalia pagrindinių didžiųjų Kupiškio rajono gyvenamųjų vietovių (Subačiaus m., Kupiškio m., Skapiškio mstl., Noriūnų k., Naivių k. ir Rudilių k.).

LR teritorijos bendrojo planu ir Anykščių rajono teritorijos bendrojo planu yra numatyta nauja krašto geležinkelio atšaka jungianti Subačiaus ir Anykščių m.

AB „Lietuvos geležinkeliai“ duomenimis Kupiškio rajone numatomi trys mobilus ryšio GSM–R įrenginiai (žr. 2.5 lentelę ir „Teritorijos inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo brėžinį“).

2.5 lentelė. AB „Lietuvos geležinkeliai“ numatomi mobilaus ryšio GSM–R įrenginiai

Teritorija	Koordinatės/bokšto aukštis
Kupiškio geležinkelio stotis	24 ⁰ 59'30,01" E 55 ⁰ 49'34,65" N; bokšto aukštis 40 m
Skapiškio geležinkelio stotis	25 ⁰ 11'44,48" E 55 ⁰ 51'41,69" N; bokšto aukštis 40 m
Subačiaus geležinkelio stotis	24 ⁰ 44'23,71" E 55 ⁰ 45'59,8" N; bokšto aukštis 40 m

Pastaba: Geležinkelio infrastruktūros plėtra ir modernizavimas turi būti vykdomi pagal AB „Lietuvos geležinkeliai“ strateginius veiklos planus ir Valstybines investicines programas, atsižvelgiant į esamų geležinkelių ir jų įrenginių apsaugos zonas, nustatytas LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (su vėlesniais papildymais ir pakeitimais) bei geležinkelių transporto sanitarines apsaugos zonas, nustatytas LR Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586.

Geležinkelių tiesimas bei esamų rekonstrukcijos galimi tik patikslinus aukščiau išvardintas programas ir numačius finansavimą.

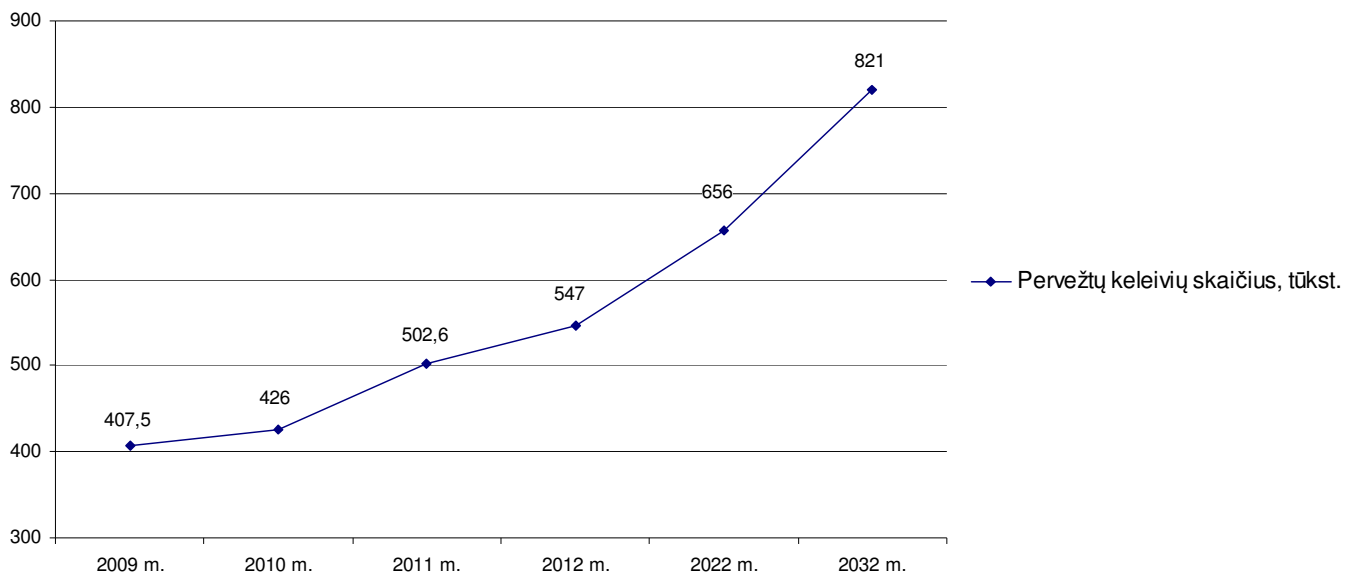
2.5 Tarpmiestinio ir vietinio transporto perspektyvinė plėtra

Vietinius ir tarpmiestinius maršrutus Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje ir toliau organizuos UAB „Kupiškio autobusų parkas“ bei kitos įmonės organizuojančios tarpmiestinius maršrutus. Esamas autobusų tinklas Kupiškio rajono teritorijoje yra gana gerai išvystymas ir jungia pagrindines gyvenvietes su rajono centru (Kupiškio m.). Perspektyvoje šį autobusų maršrutinį tinklą siūloma išlaikyti gerinant keleivių vežimo sąlygas: įsigyjant patogesnius keleiviams autobusus, mažinant eismo intervalus ir gerinant informacinę sistemą, koordinuojant autobusų pervežimus su traukinių maršrutais ir t.t.

Pervežamų keleivių skaičiui įtakos turi ekonominiai veiksniai, pervežimo kokybė, reklama bei vietinio ir tarpmiestinio tinklo tankumas. Atsižvelgiant į esamą Kupiškio rajono tarpmiestinio ir vietinio maršruto tinklą pastebėta, kad pastaraisiais metais pervežamų keleivių skaičius didėja ir tikėtina, kad jis ir toliau augs dėl ekonominės padėties ir gerėjančios paslaugų kokybės (žr. 2.6 lentelę).

2.6 lentelė. Perspektyvinis pervežtų keleivių skaičius, tūkst.

Metai	2009	2010	2011	2012	2022	2032
Pervežtų keleivių skaičius, tūkst.	407,5	426	502,6	547	656	821

2.3 pav. Perspektyvinis pervežtų keleivių skaičius, tūkst.

2.6 Pėsčiųjų ir dviračių takų sistema

Kupiškio rajone pėsčiųjų ir/ar dviračių takai nesudaro vientisos sistemos, todėl siekiant, kad daugiau vietos gyventojų ir svečių naudotųsi pėsčiųjų ir/ar dviračių takais turi būti plečiamas pėsčiųjų ir/ar dviračių tinklas, o ypač Kupiškio m. aglomeracijos ribose. Išplėtojus pėsčiųjų ir/ar dviračių takus Kupiškio m. aglomeracijoje būtų suteikta gyventojams galimybė naudotis ekologišku transportu. Įrengus pėsčiųjų ir/ar dviračių takus Kupiškio m. aglomeracijoje tikėtinas transporto priemonių srautų mažėjimas.

Siekiant Kupiškio rajono savivaldybę integruoti į bendrą dviračių turizmo trasų tinklą turi būti numatytas dviračių turizmo trasų tęstinumas iš gretimų savivaldybių (plačiau žiūrėti XX skyrių). Pėsčiųjų ir/ar dviračių takai turi būti įrengiami dviračių turizmo trasose siekiant pagerinti ir padidinti trasų patrauklumą.

Pėsčiųjų ir/ar dviračių takai turi atitikti LR teisės aktus, kurie reglamentuoja jų įrengimą (KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ III skirsnis „Dviračių takai bei bendri dviračių ir pėsčiųjų takai“ (Žin., 2008, Nr. 9–322), STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27–773) ir kt.).